

A3. ANALIZA VARIABILITATII GLOBALE PENTRU VARIABLE NUMERICE

OBIECTIVE:

- **cea mai probabila valoare** a variabilei numerice (continut de NH₄);
- **eroarea de estimare** a celei mai probabile valori a variabilei numerice (continut de NH₄).

DATE NECESARE: *valorile variabilei numerice*

Pregatirea fisierului cu date:

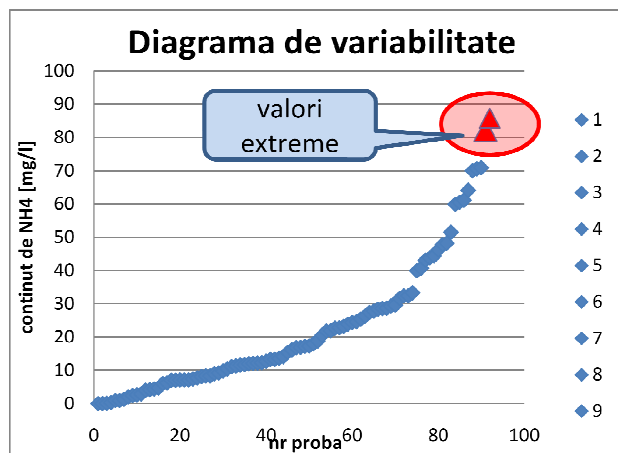
- crearea unei noi foi de lucru ("AVG_NH₄") in fisierul "**Date_prelucrate.xls**";
- copierea valorilor continutului de NH₄ din baza de date ("**Baza_de_date.xls**", foaia "Date"), in foaia "AVG_NH₄".

Metodologia AVG pentru variabile numerice:

a. identificarea si analiza valorilor extreme (valori ffff mici sau ffff mari in raport cu majoritatea valorilor) prin intermediul

DIAGRAMEI DE VARIABILITATE

- *Insert – Charts – Scatter* + sortarea valorilor pentru o mai buna vizualizare;
- au fost identificate doua valori extreme de

maxim (82,2; 85,8 mg/l) ce vor fi eliminate din prelucrarile ulterioare.

b. calculul frecventelor absolute experimentale n_i ale continuturilor de NH₄:

- **calculul amplitudinii** continuturilor de NH₄ (**A**):

$$A = v_{max} - v_{min}$$

- estimarea **marimii intervalului de grupare** (Δ):

$$\Delta = \frac{A}{1 + 3,322 \cdot \lg(N)}$$

- calculul **numarului de intervale** de grupare (k) a continuturilor de NH₄:

$$k = \frac{A}{\Delta}$$

- stabilirea **limitelor (inferioara si superioara)** fiecarui interval de grupare a valorilor;

$$lim_{sup} = lim_{inf} + \Delta$$

- numararea continuturilor de NH₄ din fiecare interval de grupare (**frecventele absolute experimentale** ale continuturilor de NH₄);
- **verificarea corectitudinii calculului** frecventelor absolute experimentale:

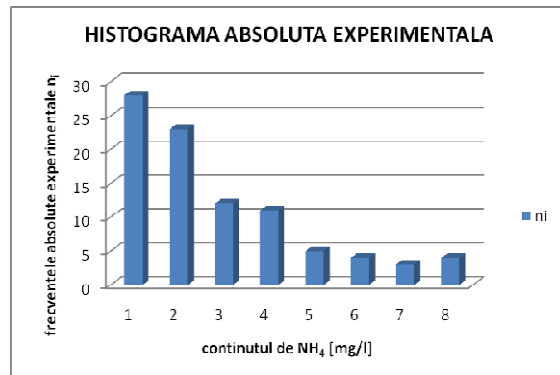
$$n_1 + n_2 + \dots + n_k = N$$

c. reprezentarea grafica a distributiei frecventelor absolute experimentale ale continuturilor de NH₄ – **HISTOGRAMA ABSOLUTA EXPERIMENTALA**

- *Insert – Charts – Column 2D sau 3D*

d. evaluarea tipului si gradului de asimetrie a histogramei absolute experimentale:

- **calitativ** – histograma absoluta experimentală este *asimetrica pozitiva* sau “de stanga” cu *intensitatea asimetriei – SEVERA*;

- **cantitativ**, utilizand coeficientul de asimetrie (**SKEWNESS**; =SKEW(v_i)):

- $\beta_3 = 0$ – simetrie perfecta
- $\beta_3 > 0$ – asimetrie pozitiva sau “de stanga”
- $\beta_3 < 0$ – asimetrie negativa sau “de dreapta”

- **Concluzie**: histograma absoluta experimentală a continuturilor de NH₄ prezinta asimetrie pozitiva ($\beta_3 = +1,17$); in acest caz, **valoarea cea mai probabila** a continuturilor de NH₄ este **SUPRAESTIMATA** de valoarea medie a continuturilor de NH₄.

e. testarea concordantei între repartiția **frecvențelor absolute experimentale** n_i și **modelul repartiției normale – TESTUL H_1^2**

Fundamentul testării îl reprezintă **riscul asumat** α . Alegem $\alpha = 10\%$.

- **calculul frecvențelor absolute teoretice** $n_{i\text{ teor}}$ (corespunzătoare modelului repartiției normale);

$$n_{i\text{ teor}} = \frac{N \cdot \Delta}{s \cdot \sqrt{2 \cdot \pi}} \cdot \text{EXP} \left(-\frac{1}{2} \cdot \frac{(v_{ci} - \bar{v})^2}{s^2} \right); i = 1, 2, \dots, k$$

s – abaterea standard (standard deviation; =STDEV(v_i));

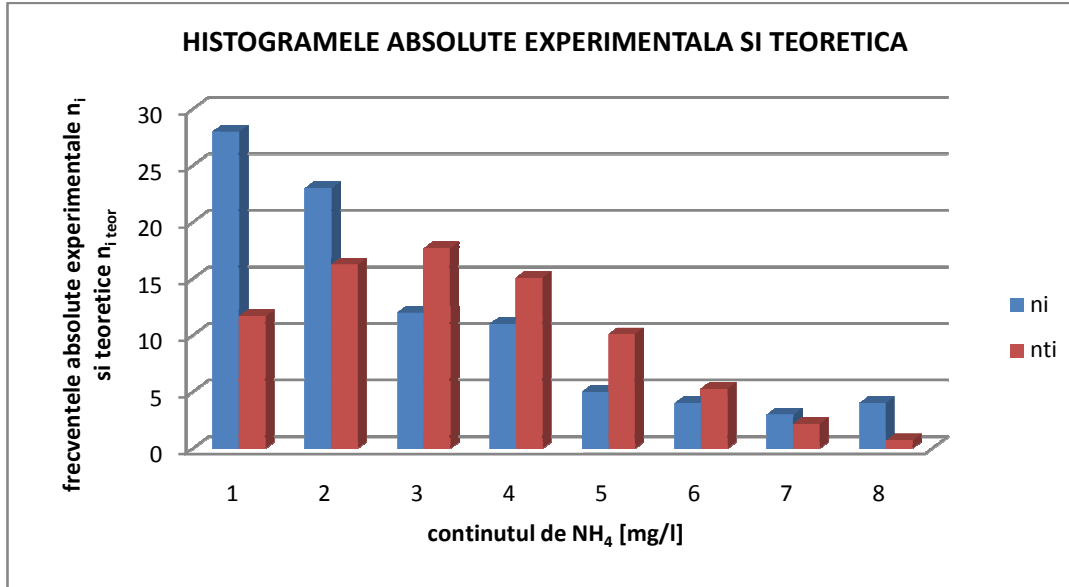
v_{ci} – valoarea centrală a fiecărui interval k de grupare;

$\bar{v}$ - valoarea medie a conținuturilor de NH_4 (=AVERAGE(v_i)).

- **verificarea corectitudinii calculului frecvențelor teoretice**

$$n_{1\text{ teor}} + n_{2\text{ teor}} + \dots + n_{k\text{ teor}} \cong N$$

- **reprezentarea grafică** comparativă a frecvențelor absolute experimentale și teoretice;

- **calculul statisticii H_1^2 experimental**

$$\chi_{exp}^2 = \sum_{i=1}^{i=k} \frac{(n_{i\text{ exp}} - n_{i\text{ teor}})^2}{n_{i\text{ teor}}}$$

- **calculul statisticii H^2 teoretic/admisibil** ($=\text{CHIINV}(\alpha, \nu)$) se face in functie de riscul asumat (α) si numarul de grade de libertate (ν)

$$\nu = k - (m + 1) = k - 3$$

m – numarul de parametri statistici utilizati in calculul frecventelor absolute teoretice $n_{i \text{ teor}}$ (valoarea medie si abaterea standard)

- **compararea statisticilor H^2 experimental si H^2 teoretic**
  - **daca $H^2 \text{ exp} < H^2 \text{ teor/adm}$** , repartitia frecventelor experimentale ale continuturilor de NH_4 **este NORMALA** pentru **riscul asumat $\alpha = 10\%$** . Valoarea cea mai probabila a continuturilor de NH_4 este valoarea medie.
  - **daca $H^2 \text{ exp} > H^2 \text{ teor/adm}$** , repartitia frecventelor experimentale ale continuturilor de NH_4 **NU este NORMALA** pentru **riscul asumat $\alpha = 10\%$** . Valoarea cea mai probabila a continuturilor de NH_4 **NU este valoarea medie** (20,99 mg/l) si este **SUPRAESTIMATA** de catre aceasta. Se va incerca **NORMALIZAREA** distributiei frecventelor continuturilor de NH_4 .
  - **CONCLUZIE:** intrucat **$H^2 \text{ exp} (49,56) > H^2 \text{ teor/adm} (9,24)$** , **repartitia frecventelor absolute experimentale ale continuturilor de NH_4 NU este NORMALA.**

f. evaluarea celei mai probabile valori in cazul unei selectii de date cu repartitie "ANORMALA"

- **normalizarea distributiei frecventelor experimentale** utilizand **transformari** (prin intermediul unor functii analitice) aplicate continuturilor de NH_4
  - **aplicarea transformarilor** valorilor originale ale continutului de NH_4 ;
    - $T_1 = \frac{1}{v_i}$
    - $T_2 = \ln(v_i)$
    - $T_3 = \sqrt{v_i}$
  - **calculul coeficientului de asimetrie** pentru valorile transformate prin intermediul celor 3 functii analitice;
    - $\beta_{3T_1} = 5,48$
    - $\beta_{3T_2} = -1,55$

- $\beta_{3T_3} = 0,36$
- alegem **functia radical** (T_3) pentru normalizarea frecventelor continuturilor de NH₄
- **Concluzie:** aplicand metodologia A.V.G. si in urma aplicarii testului HI², am constatat ca **distributia frecventelor valorilor transformate cu functia radical este NORMALA** pentru **riscul asumat $\alpha = 10\%$** . Astfel, valoarea cea mai probabila a valorilor transformate este **valoarea lor medie** (4,24).

$$\bar{v}_{(NH_4)T_3} = 4,24$$

- calculul **valorii celei mai probabile a continutului de NH₄** se face aplicand transformarea inversa (ridicarea la patrat) valorii medii obtinute.

$$\bar{v}_{NH_4} = 4,24^2 = 17,94 \text{ mg/l}$$

g. calculul erorii de estimare a celei mai probabile valori in cazul unei selectii de date cu repartitie "ANORMALA"

- eroarea de estimare (=CONFIDENCE(α, s, N)) depinde de:
  - riscul asumat (α);
  - variabilitatea selectiei de date (s);
  - numarul punctelor de observatie (N);
$$\varepsilon(\alpha, s, N)_{T_3} = 0,36$$
- **eroarea care afecteaza cea mai probabila valoare a continutului de NH₄** se calculeaza aplicand transformarea inversa (ridicarea la patrat) valorii $\varepsilon(\alpha, s, N)_{T_3}$ calculate mai sus:

$$\varepsilon(\alpha)_{NH_4} = 0,36^2 = 0,13 \text{ mg/l}$$

CONCLUZIA A.V.G. pentru variabile numerice (continut de NH₄): cu o probabilitate de 90%, cea mai probabila valoare a continutului de NH₄ este cuprinsa in intervalul [17,81 ÷ 18,07] mg/l:

- 17,94 – 0,13 mg/l – limita inferioara a intervalului – 17,81 mg/l;
- 17,94 + 0,13 mg/l – limita superioara a intervalului – 18,07 mg/l.